

РЕЦЕНЗІЯ

Коваленко Юлії Олексіївни, кандидата педагогічних наук, доцента на дисертаційну роботу Дробот Катерини Володимирівни на тему «Інтерактивне навчання плавання дітей старшого дошкільного віку», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт

Ситуація, що склалася упродовж останніх десятиліть диктує нові виклики щодо пошуку шляхів забезпечення дітей дошкільного віку від нещасних випадків під час дозвілля в водному середовищі, а навчання плавання саме у цьому віці покращить, нажаль, невтішну статистику випадків загибелі дітей саме за відсутності такої важливої навички в них, як плавальної. Безперечно плавання має не лише прикладне значення, а і залишається найдивнішим і ефективним засобом покращення здоров'я дітей, базисом для подальшого збереження його стану на високому рівні.

Змінити ситуацію, а саме уніфікувати процес формування плавальної компетентності в дітей дошкільного віку з урахуванням сучасного стану їхнього фізичного та емоційно-психологічного розвитку можна лише поєднавши зусилля як науковців, так і практиків в напрямі розробки авторських програм із застосуванням передових технологій, зокрема інтерактивних засобів та активне їхнє впровадження в діяльність закладів дошкільної освіти, роботу спортивно-оздоровчих секцій з плавання.

Актуальність поданої на рецензування роботи зумовлена необхідністю переоцінки значення засобів фізичної культури і спорту для збереження національного майбутнього України – життя і здоров'я дітей дошкільного віку. Погіршення стану здоров'я дошкільнят, нажаль, залишається статичною тенденцією, а остаточно його підірвала низка ситуацій, що склалася в світі та Україні за останні роки, зокрема Covid-19, стан війни. Усе це вказує на посилення пошуку шляхів вирішення цієї ситуації негайно. Адже уповільнення, розмірковування та банальне теоретичне обґрунтування без конкретних практичних кроків призведе до незворотних процесів. Тож актуальність наряду дисертації є тим пусковим практичним досвідом, що

сприятиме закладенню практичного багажу вирішення проблеми збереження життя і здоров'я дітей дошкільного віку через представлення зовсім нової, сучасної програми формування у дітей такої життєво необхідної компетентності, як плавальна.

Представлене дисертаційне дослідження є загальним висновком, і в той же час із зовсім новим вектором баченням проблеми, теоретичних і практичних досягнень науковців, які десятиліттями напрацьовували досвід вирішуючи проблему удосконалення змісту навчання плавання дітей старшого шкільного віку.

Отримані результати дослідження, зокрема його теоретичні і практичні складові, є синтезом багатьох досліджень сучасних наукових праць з проблеми навчання плаванню дітей дошкільного віку (234 посилання на наукові джерела); коректно витримано етапи дослідження у часовому вимірі та математично-статистичному.

У дисертаційній роботі витримано процедуру побудови роботи відповідно вимог МОН України, зокрема її методологічну частину, вдало сформульовано мету і завдання дослідження, об'єкт, предмет та методи для вирішення завдань дослідження.

Вдалим надбанням дисертаційної роботи вважаємо саме наукові положення, що чітко сформульовані і обґрунтовані, відповідно на теоретичному рівні. А одержані практичні результати мають високу ступінь для дуплікації.

У роботі відображено хронологічний порядок зміни наукових підходів щодо методики формування у дітей дошкільного віку навички плавання.

Упровадження результатів дослідження в навчальний процес Запорізького національного університету, Херсонського державного університету, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника та в навчально-тренувальний процес ВП ФПУ у Запорізькій області, Федерації плавання м.Херсон, СДЮШОР «Мотор-Січ» м.Запоріжжя, СДЮШОР «Спартак-КПУ» м.Запоріжжя, комунального закладу «Івано-

Франківська дитячо-юнацька спортивна школа №2», ДЮСШ «Сокіл» м. Калуш є найважливішим позитивним результатом роботи дисертантки.

Робота поєднує проблематику як формування життєво необхідної навички плавання, так і вирішення питань оздоровлення дітей засобами плавання, а також популяризації засобів оздоровчої фізичної культури і спорту. Це прослідковується в окремих складових дисертації, що логічно поєднуються між собою, зокрема анотація, вступ, п'ять розділів, висновки, список використаних джерел.

Перший розділ присвячений аналізу наукової, навчально-методичної літератури й інформації з мережі Інтернет з питань вивчення стану системи навчання плавання дітей різних вікових груп. Автором розкрито наукові та методичні підходи до організації спортивно-оздоровчих занять із плавання. Заслугує уваги ретельний опис напрацювань закордонного досвіду в напрямі навчанням з плаванням. Подано і розкрито значення плавання, як оздоровчого механізму розвитку дітей, певного досвіду та методичних складових навчання плаванню, а також наявний теоретичний матеріал особливостей застосування інтерактивних методів під час занять з плавання.

Теоретичний аналіз наукової інформації з першого розділу дав змогу виявити прогалини в напрацюваннях українських науковців щодо застосування інноваційних технологій на основі інтегрального підходу у фізичному вихованні із застосуванням допоміжних засобів, зокрема інтерактивних і мультимедійних.

У другому розділі описано комплекс методів та організацію дослідження. Відповідно мети та завдань дослідження у цьому розділі представлено детальний опис методів та методик визначення показників фізичного розвитку дітей, функціональних показників, показників фізичної та плавальної підготовленості, вольової сфери та водної компетентності. Представлено застосовані передові методи математичної обробки результатів констатувального та формувального етапів дослідження.

Третій розділ дисертації відображає результати констатувального експерименту, зокрема він містить опис показників фізичної підготовленості дітей, особливостей їхнього фізичного розвитку, вольової сфери, функціональних показників. З метою зосередження уваги на основній проблемі, подано результати оцінки плавальних умінь та навичок дітей, а також оцінку показників плавальної компетентності батьками дітей і експертами.

Четвертий розділ присвячений авторській програмі інтерактивного навчання плавання дітей старшого дошкільного віку. Яскравою відмінністю програми є її широкі можливості щодо практичного застосування фахівцями, адже її складовими є самостійні елементи, організаційно-методичні умови, засоби та оціночний інструментарій, зокрема анкета для батьків, спеціалізований засіб «Комп'ютерна програма визначення водної компетентності (SwimTeach)» для моніторингу умінь дітей старшого шкільного віку та комплекс ілюстративно-методичних карток для візуального сприйняття техніки виконання рухів дітьми зазначеної вікової групи, ілюстроване оцінювання плавальних умінь для визначення водної компетентності дитини у воді на основі 30 різних плавальних тестів за допомогою методичних карток, які різняться за складністю та пов'язані з ними необхідними вміннями, щоб почуватися безпечно у воді (школа водної компетенції).

У п'ятому розділі здійснено аналіз, обговорення та узагальнення даних, отриманих на різних етапах дослідження, а також їх зіставлення з науковими результатами фахівців галузі.

Отже, як вагомий результат, у роботі подано загальні висновки, що, перш за все, розширюють простір для подальших включень різних структур галузі фізичної культури і спорту в напрямі співпраці практичної реалізації теоретичних досягнень даного дослідження щодо покращення ситуації зі здоров'ям дітей, що склалася на даний час у суспільстві. Отримано низку результатів, які безперечно мають ознаки новизни і є науковим здобутком.

Таким чином, доведено ефективність розробленої авторської програми інтерактивного навчання плаванню дітей старшого дошкільного віку, що сприяє формуванню водної компетентності у дітей. Уперше включено до процесу навчання плавання категорії «водна компетентність» та рівні сформованості умінь дітей. Запроваджено спеціалізований засіб «Комп'ютерна програма визначення водної компетентності (SwimTeach)» для моніторингу умінь дітей старшого шкільного віку та комплекс ілюстративно-методичних карток для візуального сприйняття техніки виконання рухів дітьми зазначеної вікової групи. Удосконалено обґрунтування нових можливостей підвищення рівня водної компетентності дітей старшого дошкільного віку за допомогою усунення чинників завад, що лімітують їх досягнення. Набули подальшого розвитку відомості про динаміку фізичного розвитку, функціонального стану серцево-судинної і дихальної систем, фізичної підготовленості, вольової сфери дітей старшого дошкільного віку за підсумками занять плавання.

Результати дослідження відображено у 8 наукових працях, з яких 2 статті опубліковані у фахових виданнях України; 2 статті – у періодичних наукових виданнях, які включені до міжнародної бази даних Scopus; 1 публікація апробаційного характеру; 3 – додатково відображають наукові результати дисертації.

До синтаксичних та наукових мовних стилів роботи немає зауважень, робота виконана з дотриманням усіх правил. Перелік використаних джерел поєднує достатню кількість як вітчизняних, так і закордонних джерел вивчення презентованого дисертаційного дослідження. Не зафіксовано порушень з боку академічної доброчесності, отже запозичені наукові надбання інших дослідників позначені відповідними позначками.

У роботах, що виконані у співпраці, коректно зазначено долю автора.

Загалом, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу, не є виключенням і дискусійні моменти, а також деякі незначні зауваження, на яких слід зупинитися:

1. Не зрозуміло вислів у анотації на стор. 2 «за допомогою інтерактивних та інноваційних...».

2. Вважаємо, що в актуальності бракує саме акценту на чинник актуальності дослідження – зниження здоров'я дітей, як причинно-наслідкового фактору. І як суперечність узяти можливо було б і як пункт наукової новизни, зокрема «удосконалено обґрунтування нових можливостей підвищення рівня водної компетентності дітей старшого дошкільного віку за допомогою усунення чинників завад, що лімітують їх досягнення», тому що в авторській програмі (стор. 203) зазначено «Сутність авторської програми навчання плавання дітей старшого дошкільного віку полягала в поєднанні трьох життєво важливих компетентностей здоров'язбережувальної, рухової та особистісної компетентності».

3. Занадто багато приділено уваги застосуванню інтерактивних засобів навчання в навчальному процесі юних спортсменів (стор. 49-53). Хотілося б більше про застосування інтерактивних засобів саме у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти, саме дітей відповідного віку, зазначеного у дисертаційному дослідженні.

4. Потребує уточнення. У тексті дисертації, зокрема, анотації (стор. 2-3) застосовуються поняття «інтерактивне навчання плаванню», «педагогічні інтерактивні технології у навчанні плавання»; меті – «застосування інтерактивних засобів і методів»; 3 завдання дослідження – «комплексного застосування інтерактивних засобів і методів». Треба надати визначення цих понять. Також це стосується поняття «водна компетентність» адже заявлено, що її уперше «включено до процесу навчання плавання дітей старшого дошкільного віку категорії «водна компетентність».

5. Виявлено помилку на стор. 141, де не вказано на Додаток у реченні «моделі рухових завдань (методичні картки) з обов'язковим вказанням назви у вигляді коміксів для емоційного настрою».

У цілому, вище зазначені дискусійні питання та зауваження не впливають на наукову та практичну значущість презентованого

1. Не зрозуміло вислів у анотації на стор. 2 «за допомогою інтерактивних та інноваційних...».

2. Вважаємо, що в актуальності бракує саме акценту на чинник актуальності дослідження – зниження здоров'я дітей, як причинно-наслідкового фактору. І як суперечність узяти можливо було б і як пункт наукової новизни, зокрема «удосконалено обґрунтування нових можливостей підвищення рівня водної компетентності дітей старшого дошкільного віку за допомогою усунення чинників завад, що лімітують їх досягнення», тому що в авторській програмі (стор. 203) зазначено «Сутність авторської програми навчання плавання дітей старшого дошкільного віку полягала в поєднанні трьох життєво важливих компетентностей здоров'язбережувальної, рухової та особистісної компетентності».

3. Занадто багато приділено уваги застосуванню інтерактивних засобів навчання в навчальному процесі юних спортсменів (стор. 49-53). Хотілося б більше про застосування інтерактивних засобів саме у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти, саме дітей відповідного віку, зазначеного у дисертаційному дослідженні.

4. Потребує уточнення. У тексті дисертації, зокрема, анотації (стор. 2-3) застосовуються поняття «інтерактивне навчання плаванню», «педагогічні інтерактивні технології у навчанні плавання»; меті – «застосування інтерактивних засобів і методів»; Завдання дослідження – «комплексного застосування інтерактивних засобів і методів». Треба надати визначення цих понять. Також це стосується поняття «водна компетентність» адже заявлено, що її уперше «включено до процесу навчання плавання дітей старшого дошкільного віку категорії «водна компетентність».

5. Виявлено помилку на стор. 141, де не вказано на Додаток у реченні «моделі рухових завдань (методичні картки) з обов'язковим вказанням назви у вигляді коміксів для емоційного настрою».

У цілому, вище зазначені дискусійні питання та зауваження не впливають на наукову та практичну значущість презентованого

дисертаційного надбання автора дослідження. Ми позитивно оцінюємо дисертаційну роботу, з нотками унікальності з точки зору практичної значущості роботи.

Висновок. Дисертаційна робота Дробот Катерини Володимирівни на тему «Інтерактивне навчання плавання дітей старшого дошкільного віку», є передовим надбанням української наукової думки, має завершеність і з точки зору актуальності має неабияке значення для послідовників у напрямі реалізації головного меседжа – практичної значущості результатів, що поєднують три найважливіші речі, зокрема збереження життів дітей, покращення їхнього здоров'я та популяризація занять фізичною культурою та спортом.

Робота відповідає вимогам наказу МОН України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження вимог до оформлення дисертації (зі змінами)», «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 р. № 44 зі змінами, внесеними постановою КМУ від 21.03.2022 р. № 341), а її авторка Дробот Катерина Володимирівна заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії (PhD) з галузі 01 Освіта/Педагогіка за спеціальністю 017 Фізична культура і спорт.

Рецензент:

кандидат педагогічних наук, доцент,
доцент кафедри теорії та методики
фізичної культури і спорту
Запорізького національного університету

Ю.О. Коваленко

Підпис Коваленко Ю.О. засвідчую,
проректор з наукової роботи
Запорізького національного університету,
доктор історичних наук, професор

Г.М. Васильчук

Підпис Коваленко
засвідчую Ю.О.

НАЧАЛЬНИК
ВІДДІЛУ КАДРІВ

Г.М. Васильчук